

✓ ความเป็นมาของร้านอาหารระดับ "เหล่า" ในเมืองเชียงใหม่

วัฒนธรรมการทานอาหารตามภัตตาคาร หรือ "เหล่า" ในเมืองเชียงใหม่หลายคนบอกว่า ไม่น่าจะเกิน 60-70 ปีล่วงมา จากเดิมสมัยโบราณเมืองเชียงใหม่เป็นสังคมเกษตรกรรมที่ทานอาหารบ้านใครบ้านมัน หากมีงานทำบุญ ขึ้นบ้านใหม่ ก็จะทำเลี้ยงกันที่บ้านเจ้าภาพ โดยการมาร่วมแรงกันและเจ้าภาพจะทำอาหารเลี้ยง

ต่อมาเมื่อเริ่มเป็นสังคมเมือง มีความเจริญทางเศรษฐกิจมากขึ้น มีปัจจัยด้านการจำแนกอาชีพตามฝีมือเฉพาะด้าน เช่น ในอดีตเคยตัดผมเองก็หันมาจ้างช่างที่มีฝีมือตัด เช่นเดียวกัน ร้านอาหารจากเดิมของคนเมืองเริ่มเพิ่มระดับฝีมือหลากหลายขึ้น เริ่มมีพ่อครัว หรือก๊กจากกรุงเทพฯ มาประกอบอาชีพในเมืองเชียงใหม่ ทำให้วัฒนธรรมการทานอาหารเปลี่ยนจากทานในบ้านมาเป็นทานที่ร้านอาหารมากขึ้น เช่นเดียวกันเมื่อมีงานเลี้ยงเช่น งานแต่งงาน ก็ใช้จ้างการจัดการด้านอาหารจากร้านมาจัดเลี้ยง แทนการทำเลี้ยงกันเอง

ปัจจัยอย่างหนึ่งในการเปลี่ยนแปลง คือ สภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ผู้คนมีรายได้ดีขึ้น และมีเงินออมมากขึ้น

ประมาณก่อน พ.ศ.2500 เล็กน้อย เริ่มมีพ่อครัวหรือ ก๊ก จากกรุงเทพฯ เข้ามาประกอบอาชีพทำร้านอาหารในเมืองเชียงใหม่ ทำให้คนเมืองเชียงใหม่มีทางเลือกในการทานอาหารหลากหลายขึ้น ดังเช่นร้านของนายเดิม เจ้าของร้านนายเดิม ถนนห้วยแก้ว ที่มาจากจังหวัดอื่นมาบุกเบิกสุกี้รสดีมะพร้าวเผาแช่เย็น และกับข้าวแก้มือเหล่าตอนค่ำๆเป็นที่นิยมทั่วกัน

ร้านอาหารจีนยุคแรกๆ ของเมืองเชียงใหม่ หากสอบถามผู้ที่มีอายุเกิน 50 ปี ส่วนใหญ่จัดงานแต่งงานหากเป็นงานใหญ่เชิญแขกเหรื่อมามาก ร้านอาหารจีนร้านเดียวไม่สามารถจะจัดบริการได้เพียงพอ จึงมักจะใช้บริการ 2 ร้าน คือ ภัตตาคารศรีประกาศและภัตตาคารศรีสุมิตร

ภัตตาคารศรีประกาศ ตั้งอยู่ข้างโรงแรมศรีประกาศ ถนนเชียงใหม่-ลำพูน ใกล้โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน

ตัวอาคารโรงแรมศรีประกาศ เคยเป็นบ้านอาศัยของนายศรีโหม่ วิชัย ซึ่งเป็นญาติฝ่ายภรรยาของหลวงศรีประกาศ

นายศรีโหม่ เป็นคนเมืองลำพูน ที่เป็นคริสเตียนรุ่นแรกๆ แต่หากย้อนถึงกลุ่มนักเผยแพร่ศาสนาหรือที่เรียกว่า มิชชันนารี ก็ต้องย้อนไปถึง นายแคเนียล แมกกิลวารี ชาวอเมริกันที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนาในเมืองเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง ในสมัยเจ้ากาวิโรรส (เจ้าชีวิตอ้าว) และต่อมาเจ้ากาวิโรรส ได้มอบที่ดินในย่านริมฝั่งตะวันออกตั้งแต่ถัดจากย่านวัดเกตุ เรื่อยมาตามถนนสายเชียงใหม่-ลำพูน ให้เป็นที่ทำนุของนักสอนศาสนาในรุ่นนั้น ซึ่งในยุคนั้นที่ดินบริเวณนี้ถือว่าห่างไกลและไม่เจริญอย่างยิ่ง

เมื่อนายแมกกิลวารี กลับประเทศสหรัฐอเมริกา ได้นำนายศรีโหม่ วิชัย ไปด้วยซึ่งถือเป็นคนเมืองเชียงใหม่คนแรกๆ ที่เดินทางไปประเทศสหรัฐอเมริกา

เยี่ยมโรงพัก

พ่อแม่ของนายศรีโหม่ วิชัย ทำงานอยู่กับมิสเตอร์หลุย ที เลียวโนเวนส์ ซึ่งเป็นบริษัททำธุรกิจค้าขายไม้สักในภาคเหนือ ที่ตั้งบริษัทอยู่หน้าวัดศรีโฆง โดยหมอซึก ผู้สร้างคุ่มของเจ้าแก้วนารัฐเป็นหุ้นส่วนอยู่ด้วย นายศรีโหม่ จึงซื้อไม้สักมาสร้างบ้าน เป็นบ้านไม้สัก 2 ชั้นค่อนข้างใหญ่โตเป็นบ้านสไตล์โคโรเนียลแบบฝรั่ง ซึ่งคาดว่าซื้อไม้สักได้ในราคาถูก หลังจากสร้างบ้านแล้ว นายศรีโหม่ ได้พักอาศัยอยู่กับภรรยาและครอบครัวเรื่อยมาจนเสียชีวิต ภายหลังบ้านหลังนี้ได้ไปจำหน่ายให้กับหลวงอนุสารสุนทร แต่มีข้อแม้ว่าห้ามขายบ้านให้คนอื่นจะขายให้ได้เฉพาะหลวงศรีประกาศเท่านั้น

หลวงศรีประกาศเป็นคนจังหวัดจันทบุรี เดิมมาทำงานรับราชการที่ศาลเชียงใหม่ ภายหลังหลวงโยนการพิจิตร (นายปันโหย อุปโยคิน) มีความพร้อมร้องกับบริษัทค้าไม้ของฝรั่ง หลวงโยนการพิจิตรจึงจ้างหลวงศรีประกาศให้ลาออกจากราชการและมาทำหน้าที่เป็นทนายความต่อสู้อคดี หลวงศรีประกาศจึงลาออกมารับเป็นทนายความ ในปี พ.ศ.2468 หลังคดีนี้แล้วก็ยึดอาชีพทนายความรับว่าความเรื่อยมา ภายหลังจึงเล่นการเมืองท้องถิ่น ได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่หลายสมัยและเป็น ส.ส.เชียงใหม่ในยุคแรก ปี (พ.ศ.2476 เป็นหลักคนหนึ่งในการช่วยเหลือครูบาศรีวิชัย สร้างถนนขึ้นดอยสุเทพ

ต่อมาหลวงศรีประกาศจึงตกลงซื้อที่ดินและบ้านของนายศรีโหม่แห่งนี้ไว้ โดยได้ถอนจากหลวงอนุสารสุนทร และพาครอบครัวมาอาศัยอยู่ที่บ้านอีกหลังหนึ่ง อยู่ด้านหลังอาคารที่เป็นบ้านเก่าของนายศรีโหม่ ส่วนอาคารบ้านนายศรีโหม่ ก็ปล่อยทิ้งไว้เฉยๆ จนช่วงหนึ่งนายแพทย์จินดา สิงหนัตร มาเช่าทำโรงพยาบาลในช่วงสงครามโลก ครั้งที่ 2

ภรรยาของหลวงศรีประกาศ ชื่อ **คุณนายเรือนแก้ว ศรีประกาศ**

ต่อมาปี พ.ศ.2487 -2488 ร.อ.สัญญา วิสูตรโยธิน นายทหารค่ายกาวิละ หลานชายของหลวงศรีประกาศมาเช่าทำเป็นโรงแรมตั้งชื่อว่า โรงแรมศรีประกาศ โรงแรมศรีประกาศ ในยุคนั้นกิจการดีมาก เพราะมีการเดินทางมาเชียงใหม่ของข้าราชการมากขึ้น โดยเฉพาะคณะทหาร ส่วนใหญ่จะพักที่โรงแรมศรีประกาศ ต่อมาหลวงศรีประกาศเห็นว่า แยกที่มาพักไม่มีอาหารบริการ จึงสร้างอาคารด้านข้าง ให้เช่าเป็นร้านอาหารจึงเป็นภัตตาคารศรีประกาศ (คุณป้าบัวซอน วิชยาภย์ อายุ 78 ปี สัมภาษณ์)

ผู้ที่มาเช่าร้านอาหารคนแรกชื่อว่า นายเล้ง เมื่อนายเล้งเลิกกิจการไป ต่อมาหนุ่มเชื้อสายจีนจากเยาวราช กรุงเทพฯ นามว่า **"สง แสงสิง"** ที่เรียกกันติดปากว่า **"นายจ้งสง"** มาเช่าทำ

ต่อ โดยนายสง อพยพมาจากกรุงเทพฯ เคยเป็นก๊กที่ภัตตาคารย่านเยาวราชด้วย ก่อนหน้านั้นพอรู้จักกับคุณสุชาติ สุจริตกุล สามีมของคุณหญิงเจ้าวิพันธุ์ สุจริตกุล ธิดาของพลตรีเจ้าราชบุตร เมื่อมาอยู่เชียงใหม่ คุณสุชาติให้การช่วยเหลือ โดยเช่าที่ของหลวงศรีประกาศและลงทุนเปิดร้านอาหารใช้ชื่อ **ร้านศรีประกาศ**

"จ้งสง" นี้มีฝีมือการปรุงอาหารจีน ทำให้มีลูกค้าในสมัยนั้นมากมาย ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ ส่วนพ่อค้าชาวจีนในตลาดยังนิยมกันน้อย เนื่องจากราคาค่อนข้างแพงในสมัยนั้น อาหารที่ขึ้นชื่อ คือ ทูดลาม หมูหัน เป้าฮื้อ ปลาจะละเม็ด สมัยนั้นโต๊ะละ 300-400 บาท นั่ง 10 คนแต่ธุรกิจทำร้านอาหารย่อมมีขึ้นมีลงเป็นธรรมดา ประกอบกับ "จ้งสง" ชอบเที่ยวเล่นไพ่บ้าง ภายหลังกิจการไม่ประสบความสำเร็จจึงเลิกกิจการจากที่เดิมและย้ายไปทำร้านที่ตลาดนครรัฐใช้ชื่อ **"ภัตตาคารจ้งสง"** บั้นปลายชีวิต ร้านสุกี้โคคา ถนนห้วยแก้ว ชักชวนไปเป็นที่ปรึกษาให้เงินเดือนตอบแทน จนกระทั่งเสียชีวิตเมื่อ 10 ปีเศษที่ผ่านมา (คุณอาเฮียง แซ่เบ๊ 76 ปี สัมภาษณ์)

ส่วนที่ร้านอาหารศรีประกาศ ภายหลังจากนายสง แซ่จ้งเลิกกิจการแล้วในปี พ.ศ.2500 นายดั่งชวน แซ่บู๊ เข้าทำกิจการต่อ โดยนายดั่ง ชวนเดิมเป็นก๊กลูกจ้างของร้านศรีประกาศยุคที่นายจ้งสง ดำเนินการ เมื่อนายจ้งสง เลิกจึงมาลงทุนเช่าทำร้านศรีประกาศเองร่วมกับ นางหุ้ยชวง ภรรยาอาหารขึ้นชื่อของภัตตาคารศรีประกาศในยุคนี้คือ ทูดลามน้ำแดง แซ่กั้น ปลาหม้อทรายน้ำแดง และนกพิราบซีอิ้ว ช่วงที่ขายดีที่สุดคือ ปี พ.ศ.2512-2514 อาหารจีนได้รับความนิยมมาก มีลูกค้ามาใช้บริการแน่นทุกวัน โดยเฉพาะมือกลางวัน จอครถด้านร้านเต็มไปหมด อีกทั้งมักมาจ้างจัดโต๊ะงานแต่งงาน ซึ่งมักตั้งโต๊ะที่บริเวณที่ว่างหน้าโรงแรมได้เต็มที่ 40 โต๊ะ ส่วนชั้นสองจัดได้ 20 โต๊ะ ต่อมาเมื่อมีอาหารจีนตามโรงแรม ร้านอาหารจีนจึงถูกแย่งลูกค้าไป โรงแรมแรกที่มีอาหารจีน คือ โรงแรมริศคำ

นายดั่งชวนและนางหุ้ยชวง ปัจจุบันใช้นามสกุล บุรณานุสรพงษ์ มีบุตรธิดารวม 4 คน คือ นายประพันธ์, นายอนันต์, นางสุพรรณิ และนายประยงค์ บุรณานุสรพงษ์

นายดั่งชวน เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ.2543 ขณะอายุ 72 ปี ปัจจุบันนางหุ้ยชวง ภรรยา และนายประยงค์ บุรณานุสรพงษ์ บุตรชายคนเล็ก ดำเนินการกิจการ (นางหุ้ยชวงและนายประยงค์ บุรณานุสรพงษ์ สัมภาษณ์)

ร้านหนึ่งที่มีความนิยมในยุคเดียวกันคือ ภัตตาคารร้านศรีสุมิตร

ภัตตาคารศรีสุมิตร มีมาก่อนร้านศรีประกาศไม่กี่ปี เจ้าของคือ "เจ๊กลิ้ม" หรือ นายเค่งอู๋ แซ่หนี้ม เนื่องจากรูปร่างสูงใหญ่หุ้มข้าราชการที่เป็นลูกค้ายกเรียกว่า อ้ายสูง ภาษาจีนเรียกว่า "ตั้ง" เดินทางมาจากเมืองซัวเถา ประเทศจีน นายเค่งอู๋ เกิดที่เมืองจีนและมาอยู่กรุงเทพฯ เมื่ออายุประมาณ 16 ปี ต่อมาอายุ 30 ปี อพยพมาอยู่เชียงใหม่และเป็นผู้ช่วยก๊กที่ภัตตาคารศรีประกาศ.

พ.ต.ท.อนุ เนินหาด
รอง ผกก.สส.สภ.อ.หางดง